

חקירה מחשמלת - או כוחו של חשמל

ע. כהן

השנה היתה 1977, כאשר ראש אגף חקירות בשירות ביטחון כללי (שב"כ) שוחח איתי ושאל אותי, אם הביאו לעיוני תיק של אדם מסוים, תושב בית-לחם, אודותיו התקבלו ידיעות ברורות, שהינו בכיר מאוד בארגון החזית העממית.

השבתי כי תיק זה לא הועבר לעיוני והוא הופתע. הוא אמר לי, שמזה זמן רב מתקיימים דיונים במטה השירות על דרך הפעולה באדם זה, אשר הידיעות אודותיו התקבלו ממקור ערכי בצפון הגדה וקיבלו חיזוקים ממקורות נוספים.

סוכם כי אקבל את התיק לעיון ואמליץ על דרך מעצרו וחקירתו של אותו חשוד.

סברתי, שייגיע אלי תיק רגיל הכולל מספר ידיעות טובות יותר וטובות פחות, אשר איפשרו הגשת הצעה לדרך חקירתו של אותו אדם. מדובר בנוצרי, תושב בית-לחם, אקדמאי, כמדומני שהוא עסק בהוראה, בשעות הפנאי שלו ואת מירב זמנו הקדיש לפעילות הארגון. הגיעו לידי שני תיקים גדושים אודות האיש ושבתי ללמוד עליו, תחילה לבד ובהמשך עם צוות החוקרים בחברון. עיינתי ושבתי ועיינתי בחומר והבנתי, מדוע התלבטו זמן כה רב במעצרו. שיקול מרכזי בהתלבטות היה הסיכוי לקבל ממנו הודאה מחד-גיסא או שמירה על מקורות אשר נתנו כיסוי טוב לפעילות הארגון בנפת שכם, ג'זין וטול כרם מאידך-גיסא.

מתוך התיק עלה בין היתר, שהוא קשור לדמויות מרכזיות בצפון השומרון ובעיקר בנפת שכם וטול-כרם, אשר חלקם נעצר בעבר, אולם חקירתם לא קידמה דבר. היה ברור שמדובר בגרעין הקשה של הארגון. סמוך לאותה תקופה התנהלה החקירה אודות פעילות החזית העממית בנפת שכם. חולייה שנחשפה הודתה בקשרים לחזית העממית, בביצוע פיגועים, בגיוס אנשים, בקבלת כספים ועוד. אנשי החולייה דיברו על שליח אלמוני אשר עמד איתם בקשר, העביר להם הוראות, כספים ואמצעי לחימה.

אותו שליח אלמוני לא זוהה ולא אותר. נעצר חשוד תושב שכם או תושב נפת שכם המכונה **אבו-נאסר**. מדובר באדם מבוגר, חולה-לב, אשר בחקירתו לא מסר דבר והתכנס בתוך עצמו.

עיון בתיק הצביע על תושב חברון, אשר נראה נפגש עם אותו בכיר בנפת בית-לחם. הצעתי להתחיל את החקירה בפרשה עליידי מעצרו של אותו תושב חברון. לאחר זיונים התקבלה הסכמה להצעת.

בדיונים היו מעורבים מפקד מרחב ירושלים, ראש אגף חקירות של שירות הביטחון הכללי ואף ראש השירות דאז, **אברהם אחיטוב**. במועד שנקבע נעצר האיש ובשעות הבוקר המוקדמות התחלנו בחקירתו.

קשה לומר שהתחלנו בחקירה, נכון יותר יהא לומר, שהיה זה נסיון חקירה. מדובר באדם מבוגר, חולה בסכרת קשה, אשר נזקק לזריקות אינסולין, למנוחה, לסל מזון מיוחד ואכן ביקשנו מבית הכלא לדאוג לו לסל מזון ולוודא את זריקות האינסולין אחת לכמה דקות כולל מנוחה.

אותו אדם, כמנהגם של החברונים, הציג את עצמו ככבשה תמימה, שאין לו מעורבות לשום-דבר. האת לכוזר כי אוכלוסיית הר חברון נחש-בה במשך תקופה ארוכה לאוכלוסייה קשה ומסוגרת, דבר המאפיין תוש-בי איזורים הרריים ומבודדים.

לקראת הצהריים זכינו לביקור של ראש השירות וראש אגף החקירות, אשר באו על-מנת לצפות בחקירה ולראות את קצב התקדמותה. במשך שעות היום לא חלה כל התפתחות בחקירה והשניים חזרו לתל-אביב.

המשכנו בחקירה לסירוגין, תוך שאנו מקפידים על מתן שעות מנוחה לנחקר ומנסים להובילו לספר על קשרים עם תושבי בית-לחם, בלא לקשור את השאלות במישרין לארגון החזית העממית, זאת מתוך כוונה, שיספר על קשרים תמימים עם אותו בכיר בארגון החזית העממית.

הצגנו בפניו רשימה כתובה בעברית של אנשים שאיתם נפגש, כביכול, תושבי בית לחם. אמרנו לו, שלא נקריא לו את השמות בכתובים בעברית וכי הוא נמצא במבחן. היה ורשימת השמות או רשימת האנשים אותם הוא הכיר, תושבי בית-לחם, לא תכלול את רשימת השמות שבידי, המש-מעות תהיה כי הוא מסתיר מאיתנו מיידע ואם הוא מסתיר מאיתנו מיידע, הלי שהסיבה לכך ברורה.

המשכנו בחקירה עד לשעות הלילה, ללא תוצאות של ממש. היה ברור לי, כי הנחקר יודע שאנו יודעים על קשריו עם אותו בכיר והוא מבין, שהינו נמצא במבחן. כך נמשכו הדברים עד לשעה 19:00 בקירוב, שבה שלחנו את הנחקר לתאו בכלא, שם קיבל מזון וזריקת אינסולין.

המשכנו בחקירות אחרות עד בסמוך לשעה 23:00. בשעה 23:00 ביקשתי מאחד מאנשי הצוות לגשת לכלא ולהביא את העצור להמשך חקירה. תאו היה בקומה השנייה בכלא, כאשר מדרגות תלולות מובילות מהקומה הראשונה אל השניה.

העציר הוצא מתאו, כאשר חוקר מלווה אותו. בהיותם במדרגות היתה הפסקת חשמל. נראה כי הדבר זעזע את הע-צור בצורה שלא היינו יכולים אפילו להעלות על הדעת. הוא לפת את ידו של החוקר המלווה תוך שהוא אומר דבר אחד בלבד "ענדק". משמעות המילה היא בתרגום המילולי זה: "אצלך", אולם בשטח המשמעות היא "אני שלך או אני לפקודתך".

החוקר הוריד אותו במדרגות בחשיכה כשהוא תומך בו ומורדא, שלא יפול ובדרכם למשרד החקירות חזר החשמל לפעול.

מיד בכניסה לחדר סיפר לי החוקר את אשר אירע על מדרגות הכלא. הושבתי את העצור והוריתי להכין לו כוס תה חם, תוך שאני מבהיר לו כי זה הזמן לסיים את הפרשייה.

העציר התיישב והחל לספר על קשריו עם אותו בכיר בארגון החזית העממית. הפרטים שהוא מסר איפשרו ראשית חקירה אודות אותו בכיר בחזית העממית, שכן הינו יכולים לפתוח בחקירה, לא במידע מודיעיני, אלא במידע שעלה בחקירה.

בחצות דיווחתי לראש אגף חקירות כי קיבלנו את הודאתו של הנח-קר. הוא אמר לי, אני מוכרח לספר לך משהו: "בדרך מחברון לתל-אביב שוחחתי עם ראש השירות וזה אמר, ליבי ליבי עם החוקרים. איך אפשר להתמרד עם אדם מבוגר חולה בסכרת קשה ועוד תושב חברון ואני לא מבין איך הצלחת להגיע להודאה מנחקר שכזה?"

סיפרתי לו כי הגורם המרכזי בהודאה היה חשמל. הוא נדהם, שכן חשב, כי השתמשנו באיזה שהוא חשמול של האיש ואז סיפרתי לו את פרשת הפסקת החשמל ואת תוצאותיה הנלוות.

הנה לכם תוצאות לא-קונוונציונליות של אמצעי חשמלי. המשכה של הפרשייה היה ברור. מהלך הפתיחה כבר היה בשליטתנו ומאחורינו.

עתה לא נותר לנו אלא לקטוף את הפירות ואכן אלה נקטפו עד מהרה.